

१४. मराठवाडा विभागातील मध्यम व भारी जमिनीमध्ये अधिक उत्पादन व आर्थिक फायद्याच्या दृष्टीने, कापूस + सोयाबीन (१:१) व सोयाबीन + तुर (४:२) आंतरपिक पध्दतीच्या वार्षिक फेरपालट पध्दतीकरीता ट्रॅक्टरच्या मशागत यंत्राने करण्यात आलेल्या उथळ मशागतीची, तद्नंतरच्या ट्रॅक्टरच्या वखराच्या २ ते ३ पाळ्या व आंतरमशागतीसह शिफारस करण्यात येत आहे.

१५. वनामकृवि विकसीत कृत्रिम विहीर पुनर्भरण सयंत्राची शिफारस विहीर पुनर्भरण तसेच भूजल पातळीच्या वाढीसाठी करण्यात येत आहे. विहीर पुनर्भरणासाठी खालीलप्रमाणे अधिक गाळणक्षमता असलेल्या सिमेंट व विटांचे बांधकाम केलेल्या बाह्य व मुख्य गाळण यंत्रणेची व त्या सोबत १ X १ X १.५ मी आकाराच्या गाळ साठवण यंत्रणेची शिफारस करण्यात येत आहे.

गाळण साहित्य	बाह्य गाळण यंत्रणा (०.६X०.६X०.६ मी.)	मुख्य गाळण यंत्रणा (२X२X२ मी.)
मोठे दगड	२० सें.मी.	३० सें.मी.
छोटे दगड	२० सें.मी.	३० सें.मी.
वाळू	२० सें.मी	३० सें.मी

१७. मराठवाडा विभागातील हमखास पावसाच्या प्रदेशात पाणलोट क्षेत्राच्या क्षेत्रफळानुसार शेततळ्याचे आकारमान तसेच संरक्षित सिंचनाचे क्षेत्र खालीलप्रमाणे असावे

पाणलोट क्षेत्र (हे.)	शेततळ्याची माध्याची लांबी, रुंदी खोली व बाजूचा उतार (मी.)	आकारमान (घन मीटर)	संरक्षित सिंचन क्षेत्र (हेक्टर)	शेततळ्याने व्यापलेली जागा (टक्के)
०१	२०X२०X३/१.५:१	७४१	०.७५	४.००
०२	२५X२५X३/१.५:१	१२८१	१.०५	३.१३
०३	३०X३०X३/१.५:१	१९७२	२.२५	३.००

१८. मका आंतर पिक पध्दतीत आंतर पिकांचा अभ्यास

जोड ओळ (४५-७५ सें.मी.) पध्दतीत मक्याचे उत्पादन सर्वाधिक मिळाले. परंतु एक ओळ अंतर पध्दतीमध्ये मका + सोयाबीन (१:१) मध्ये सर्वाधिक नफा मिळाला. पाच वर्षांच्या निष्कर्षावरून एक व जोड ओळ पध्दतीत निव्वळ मका पेरणी अंतर्गत सर्वाधिक उत्पादन मिळाले.

मार्गदर्शक
डॉ. बी.व्यंकटेश्वरलू
कुलगुरु, वानामकृवि, परभणी

प्रकाशक
डॉ. दत्ताप्रसाद वासकर
संचालक संशोधन, वानामकृवि, परभणी

वि.शि.सं.घ.क्र.५७/२०१५

कोरडवाहू शेती शाश्वत उत्पादन तंत्रज्ञान

डॉ. भगवान आसेवार
डॉ. आनंद गोरे, प्रा. मदन पेंडके, डॉ. मेघा सुर्यवंशी,
डॉ. गणेश गायकवाड

अखिल भारतीय समन्वयित कोरडवाहू शेती संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ परभणी-४३१४०२